

1 ÖLÇME ARAÇLARI

2 Çoktan Seçmeli Sorular

Çoktan seçmeli sorular: Öğrencilere bir soru kökü ile birlikte bu sorunun cevabı ve onun cevabı sanılabilecek olan ifadeler verilen ve öğrencinin bu seçeneklerden hangisinin sorunun cevabı olduğunu belirlemesini gerektiren madde türleridir. Soru kökünde soru cümlesi kullanılarak öğrenciye soru yöneltilebileceği gibi; bir konu, olay, durum, sorun, haber, düşünce vb verilerek buna ilişkin bir soru da sorulabilir

Bir çoktan seçmeli madde;

- Sorunun sorulduğu kök,
- Kökteki seçeneğin doğru cevabı olan doğru ya da anahtar cevap,
- Kökteki sorunun cevabı olmayan çeldirici kısımlarında oluşur.

3 Seçmeli Sorular -Çoktan seçmeli sorular

Hangi Durumlarda Kullanılmalı:

- Bilgi, kavrama, uygulama ve analiz düzeyindeki davranışları ve kısmen değerlendirme düzeyindeki davranışları ölçmede etkilidir. Sentez düzeyindeki davranışları ölçemezler.
- Çok sayıda soru sorularak, konuları temsil gücü sağlanması istendiğinde kullanılır.

4 Seçmeli Sorular -Çoktan seçmeli sorular

Özellikleri:

- Hazırlaması uzun zaman gerektirir ve uzmanlık ister. Ancak puanlanması az zaman alır ve kolaydır. Bir defa hazırlandıktan aynı test gizliliği sağlanarak tekrar kullanılabilir.
- Cevaplama süresi kısadır. Bu nedenle belli bir süre içerisinde çok sayıda soru sorulabilir. Soru sayısının artması geçerlik ve güvenilirliği artırır.
- Puanlamayı kim yaparsa yapsın aynı sonuca objektif bir biçimde ulaşır.
- Elde edilen puanlar üzerinde istatistikî işlemler ve madde analizi yapılabilir. Bu da amaca uygun istenilen soruların seçilmesini kolaylaştırır.
- Çok iyi hazırlanırlarsa analiz basamağına kadar davranışları ölçebilir.
-

5 Seçmeli Sorular -Çoktan seçmeli sorular

Özellikleri:

- Maddeleri kesinlikle doğru, kesinlikle yanlış diye ayırmak mümkündür.
- Yazılı yoklamalarda olduğu gibi kısmi puanlama yapılamaz.
- Şans başarısı vardır. Konuyu hiç bilmeyen öğrenci şansla doğru cevabı bulabilir.
- Çeldiriciler, bilmeyen öğrenciye ipucu vermemelidir. Çeldiriciler konuyu bilenleri değil bilmeyenleri yanıltmalıdır. Çeldiriciler madde kökündeki konuyla ilgisiz olmamalıdır. Çeldiricilerin doğru cevaba yakınlığı arttıkça madde zor bir soru olur ve bilenle bilmeyeni ayırt etme gücü artar.
- Cevaplayıcının okuma hızı ve okuduğunu anlama gücü, alacağı puan üzerinde etkilidir. Test, hız testi değilse tüm sorulara yetecek süre verilmelidir. Okuduğunu anlama gücü ölçülüyorsa da sorular açık ve anlaşılır olmalıdır.

6 Seçmeli Sorular -Çoktan seçmeli sorular

Özellikleri:

- Olumsuz özellikler ile ilgili çeldirici bulmakta zorlandığında, madde kökü olumsuz cümle formatı kullanılmalıdır.
- Aşağıdakilerin hangisi daha doğrudur gibi bir soru olursa eğer, seçeneklerin hepside doğru olmalı ama cevap en doğru olmalıdır.

7 Seçmeli Sorular -Çoktan seçmeli sorular

Dikkat Edilecek Noktalar:

- Her madde öğrenme ürünü olan ve dersin hedefleriyle doğrudan ilgili bulunan bir davranışı ölçmelidir. Önemsiz ayrıntılar ölçülmeye çalışılmamalıdır.
- Bir maddenin cevaplandırılması, sunulan bir materyale bağlıysa, materyal madde kökünden ayrı yazılmalıdır.
- Sorular açık, net ve anlaşılır ifade edilmelidir.
- Çeldiriciler madde kökü ile uyumlu olmalıdır.
- Seçeneklerde tek doğru olmalıdır.
- Madde kökünde çift olumsuz cümle kullanılmamalı onun yerine cümle olumlu kipte yazılmalıdır.

8 **Seçmeli Sorular -Çoktan seçmeli sorular**

Dikkat Edilecek Noktalar:

- Olumsuz kök yazılacaksa mutlaka koyu yazılmalı ve olumsuz kısmın altı çizilmelidir.
- En doğru cevabın istendiği madde kökünde bu kısmın altı çizilmeli ve koyu yazılmalıdır.
- Madde kökünde gereksiz kelime tekrarı kaçınılmalıdır.
- "Hepsi" veya "Hiçbiri" gibi seçenekler kullanmamaya özen gösterilmeli; her ikisi birlikte aynı madde içerisinde kullanılmamalıdır.
- Seçeneklerin hepsi kök cümleye uygun olmalı ve eşit ya da yakın uzunlukta olmalıdır.

9 **Seçmeli Sorular -Çoktan seçmeli sorular**

Dikkat Edilecek Noktalar:

- Okuma ve algılama kolaylığı sağlamak amacıyla sayısal seçenek kullanılacaksa seçenekler büyüklük sırasına; seçenek olarak kelimeler kullanılacaksa alfabetik sıraya konmalıdır.
- Kökü eksik cümle olan maddelerde, madde kökü ile seçeneklerin her biri birleştirildiğinde gramer ve anlam bakımından tam bir cümle ortaya çıkmalıdır. Bu tip madde yazmak zordur.
- Seçeneklerde az bilinen kelime ve terimlere yer verilmemelidir.
- Bir madde içerisinde diğer bir maddenin cevabını bulmayı kolaylaştıran ipuçları bulunmamalıdır.
- İlköğretimin 1,2,3,4. sınıflarında test hazırlanırken seçenekler 3; 5,6,7,8. sınıflarda ise seçenek sayısı 4 ve daha üst sınıflarda 5 olmalıdır.

10 **Seçmeli Sorular -Çoktan seçmeli sorular**

Dikkat Edilecek Noktalar:

- Şansla soruları doğru cevaplama imkânı bulunduğu mutlak düzeltme formülü kullanarak puanlama güvenilirliği sağlanmalıdır. Düzeltme formülü seçmeli testlerde seçenek sayısının bir eksiği yanlış cevabın bir doğru cevabı silmesidir.
- Düzeltme formülü kullanılacaksa bir testte tüm soruların seçenek sayısı eşit olmalıdır.
- Sorunun tamamı tek bir sayfada olmalı, soru bölünmemelidir.
- Seçenekler büyük harflerle belirtilmelidir.
- Doğru cevap sayıları seçeneklere eşit ya da dengeli dağıtılmalıdır.
- Üst üste üç taneden fazla aynı seçeneğin (AAAA) gelmesi engellenmelidir.

11 **Seçmeli Sorular -Eşleştirme sorular**

Eşleştirme maddeleri: Eşleştirmeli testler, çoktan seçmeli testlerin farklı bir biçimidir. İki bölümde verilen bilgiler, kelimeler, numaralar, semboller eşleştirilir. Öğrencilerin bilgiler, nesneler, olaylar hakkında ilişki kurma güçleri ölçülür.

- İki grup hâlinde verilen ve birbirleriyle ilgili olan bilgi öğelerinin, belli bir açıklamaya göre eşleştirilmesini gerektirir.
- Kim, ne, nerede gibi soruların cevabını oluşturan olgusal bilgilerin ölçülmesinde daha

kullanışlıdır.

- İlköğretim seviyesinde sıkça kullanılır.

12 **Seçmeli Sorular -Eşleştirme maddeleri**

Eşleştirmeli sorular hazırlanırken aşağıdaki esaslara dikkat edilmelidir:

- Eşleştirme soru ve cevapları, 5 ile 10 madde arasında olmalıdır. Madde sayısının 5'ten az olması, tahmin ihtimalini artırır; 10'dan fazla olması ise, soru ve cevap maddelerini eşleştirmeyi güçleştirir.
- Bir eşleştirme maddesi grubunda yer alan soru ve cevaplar, aynı konu ile ilgili olmalıdır.
- İsimler alfabetik sırada, tarih ve rakamlar ise büyüklük sırasına göre verilmelidir. Bu uygulama, öğrencinin zamandan tasarruf yapmasını sağlar.
- Cevaplar sütunundaki ifadeler sorulardan en az 2-3 sayı daha fazla olmalıdır. Bu durum, öğrencinin eleme yoluyla bir sorunun doğru cevabını bulma ihtimalini azaltır.

13 **Seçmeli Sorular -Eşleştirme maddeleri**

Eşleştirmeli sorular hazırlanırken aşağıdaki esaslara dikkat edilmelidir:

- Soru ve cevap sütunları, aynı sayfada ve yan yana yer almalıdır.
- Puanlama, her soruya bir ağırlık puanı verilerek yapılmalıdır.
- Cevapların seçileceği sütundaki maddeleri belirtmek için büyük harfler kullanılmalıdır.
- Çizim ya da şekillerin temiz, doğru ve soru cümleleri sütununda olmasına özen gösterilmelidir.
- Öğretmenin puanlama yapmasını kolaylaştırmak amacıyla eşleştirmeler ok çıkararak yapılmamalı, seçeneğin başındaki büyük harf ifadeler kısmının başında bırakılan boşluğa yazılmalıdır.

14 **Seçmeli Sorular -Eşleştirme maddeleri**

Örnek: A sütununda verilen başkentlerin bulunduğu ülkelerin adlarını B sütununda bularak yanıt kâğıdında işaretleyiniz.

- | | | |
|-----------------------|---------------|----|
| • A | B | |
| • 1. (.....) Atina | A. Almanya | |
| • 2. (.....) Bükreş | B. Finlandiya | |
| • 3. (.....) Helsinki | C. Fransa | |
| • 4. (.....) Lizbon | D. İngiltere | |
| • 5. (.....) Roma | E. İtalya | |
| • | F. Lüksemburg | |
| • G. Polonya | H. Portekiz | I. |
| • Romanya | | |
| • | J. Yunanistan | |

15 **Açık uçlu sorular – Kısa yanıtli sorular**

Kısa yanıtli sorular (Boşluk Doldurma-Tamamlama)

- Öğrencilerin bir sayı, bir kelime veya bir cümle ile cevaplayabilecekleri sorulara denir.
- Kısa cevapli sorular soru cümlesi ya da eksik cümle (tamamlamalı) biçiminde iki türlü hazırlanabilir.
- Bir ünite veya konuya yönelik anahtar ve temel kavramların ölçülmesinde kullanılır.
- Hazırlanması nispeten kolaydır ve çok sayıda soru sorulabilir.
- Şans başarısı çok düşüktür.
- Objektif değerlendirme imkânı sağlar.
- Her eğitim düzeyinde uygulanabilir.
- Genelde bilgi düzeyindeki hatırlamaya dayanan sorular olduğu için düşük seviyedeki davranışları ölçer.

16 **Açık uçlu sorular – Kısa yanıtli sorular**

Kısa cevapli sorular hazırlanırken aşağıdaki esaslara dikkat edilmelidir:

- Her soru ile önemli bir davranış yoklanmalıdır. Önemsiz ve ayrıntı davranışlar ölçülmeye çalışılmamalıdır.
- Tamamlanacak cümleler kitaptan aynen alınıp kullanılmamalıdır.
- Bırakılacak boşluklar mümkün olduğunca cümlelerin sonunda bırakılmalı.
- Bir cümle içerisinde çok fazla boşluk bırakmamaya özen göstermelidir.
- Bırakılan boşluk doğru cevabın sığacağı kadar olmalı ve boşlukları eşit uzunlukta bırakmak güvenilirliği artırır.
- Boşlukların bir çizgi ile bırakılması uygun olmaktadır.
- Mutlaka cevap anahtarı hazırlanmalı ve bırakılan boşluğa öğrenci eş anlamlı kelime yazmış ise doğru kabul edilmelidir.

17 **Açık uçlu sorular – Kısa yanıtli sorular**

Örnek:

- 1. Çikolata ısıtılırsa, _____ gerçekleşir.
- 2. Sıcaklığı ölçmek için , _____ kullanılır.
- 3. Türk kadını hangi tarihte seçme ve seçilme hakkına kavuşmuştur?

- 4. Yıl içinde en fazla yağışı ilkbaharda alan bölgemiz hangisidir?

18 **Seçmeli Sorular -Doğru-yanlış soruları**

Doğru - yanlış soruları:

- Öğrencilerin belli konularındaki yanlış ve doğruları seçme gücünü ölçen test türüdür. Testteki maddeler doğru ve yanlış önermelerden oluşur.
- İlkelerin ve genellemelerin yoklanması ve belli bir konuda seçme yapılması istenildiğinde kullanılan test türüdür.
- Hazırlanması ve cevaplanması kolaydır.
- Puanlanması kolay ve objektiftir.
- Şans başarısı en yüksek sınav türüdür. Öğrenci sorunun cevabını bilmeden şansla bulabilir. Bu da testin güvenilirliğini düşürür.
- İlköğretim için ideal bir soru tipidir. Çünkü öğrencilerin seviyelerine uygundur.
- Kısa zamanda çok soru sorulabilir. Bu testin özellikle kapsam geçerliğini artırır.

19 **Seçmeli Sorular -Doğru-yanlış soruları**

Doğru - Yanlış soruları hazırlanırken aşağıdaki esaslara dikkat edilmelidir:

- Her madde ile önemli bir bilgi yoklanmalıdır.
- Sadece doğru yanlış maddelerinden oluşan bir test hazırlanacaksa en az 50 madde olmalıdır.
- Yüzde 50 şansla soruyu doğru cevaplama imkânı olduğu için mutlaka düzeltme formülü uygulanmalı ve her yanlış soru bir doğru cevabı silmelidir. Ya da puanlama güvenilirliğini sağlamak için öğrencilerden yanlış olan cümlelerin yanlış kısmının altı çizdirilir ve yerine doğrusu yazdırılır. Böylelikle öğrenci şansla soruyu doğru cevaplasa bile doğrusunu yazamadığı zaman puan almaz.
- Hazırlanan doğru ve yanlış önerme sayıları eşit veya yakın sayıda olmalıdır.

20 **Seçmeli Sorular -Doğru-yanlış soruları**

Doğru - Yanlış soruları hazırlanırken aşağıdaki esaslara dikkat edilmelidir:

- Maddeler kesinlikle ya doğru ya da yanlış olmalıdır.
- Bir madde başka bir madde için ipucu niteliği taşımamalıdır.
- Doğru ve yanlış cümleler belli bir sistematikte dizilmemelidir. (2 Doğru 3 Yanlış gibi).

- Mümkünse olumsuz ifade kullanılmamalıdır. Özellikle iki kez olumsuzlaştırılmış ifadelerden kesinlikle kaçınılmalıdır.
- Maddenin doğruluğu ya da yanlışlığı hakkında ipucu verilmemelidir. (Hangi, hiçbir, asla, bütün, daima gibi sözcükle başlayanlar genellikle yanlıştır. Bazı ile başlayanlar ise genellikle doğru ifadelerdir.)
- Her soru birbirinden bağımsız cevaplanabilmelidir.

21 **Açık uçlu sorular – (Uzun Cevaplı) YAZILI YOKLAMALAR**

Yazılı yoklamalar (Essay - Açık uçlu sorular): Hazırlanmasının kolay olması, uzun zaman almaması ve öğretmenlerce iyi biliniyor olmasından dolayı sık tercih edilen bir sınavdır. Yazılı yoklamaların en önemli tarafı (avantajı) bilgi düzeyinin üstündeki üst düzey zihinsel işlemler (uygulama, analiz, sentez, değerlendirme, organize etme, bilgileri değişik durumlarda uygulama, orijinal görüş ve ürünler ortaya koyabilme) gerektiren türdeki hedefleri ölçebilmesidir.

22 **Açık uçlu sorular -YAZILI YOKLAMALAR**

zellikleri:

- Az sayıda soru sorulur. Bu nedenle kapsam geçerliğini düşürür.
- Öğrenciye cevap zgrlğu tanınır. Öğrenci istediği cevabı vermede özgürdür.
- Hazırlanması kolay ancak puanlanması g ve zaman alır.
- şans başarısı yoktur. Bu durum öncelikle geçerliği ve dolayısıyla güvenirliği arttırır..
- Puanlanması sübjektiftir.
- Analiz, sentez ve değerlendirme gibi üst düzey zihinsel hedef alanlarını ölçebilir.

23 **Açık uçlu sorular -YAZILI YOKLAMALAR**

Hangi Durumlarda Kullanılmalı:

- Sınava girecek ğrenci sayısının az ise kullanılmalı.
- Öğrencilerin gelecekleri ile ilgili kritik kararlar güvenilir sınavlara dayandırılmalıdır. Soru sayısının az, puanlama güvenirliğinin düşük olması nedeni ile yazılı yoklama bu amaç için kullanılmamalıdır.
- Öğrencinin yazılı ifade gücü, noktalama işaretlerini doğru kullanabilme, dilbilgisi gibi özelliklerini ölçmede kullanılabilir.
- Sentez ve değerlendirme gibi üst düzey zihinsel davranışları ölçmede kullanılabilir.

24 **Açık uçlu sorular -YAZILI YOKLAMALAR**

Dikkat Edilecek Noktalar:

- Sorular açık, net ve anlaşılır olmalı, yoruma açık ifadeler kullanılmamalıdır.
- Soru sayısını ve kalitesini yüksek tutarak kapsam geçerliğini ve sınavın amacına uygunluğunu arttırmak gerekir.
- İyi bir sınav planı yapılmalı, sınavın amaı belirlenmelidir. (Hangi konuları kapsayacak – kaç soru olacak – hangi davranışlar ölçülecek gibi).
- Sorular birbirinden bağımsız olarak yanıtlanabilmelidir.

25 **Açık uçlu sorular -YAZILI YOKLAMALAR**

Dikkat Edilecek Noktalar:

- Sorular önceden yazılıp oğaltılmış olmalı, öğrencilere sorular yazdırılmamalıdır.
- Açıklama ya da yönerge bulunmalıdır.

26 **Açık uçlu sorular -YAZILI YOKLAMALAR**

Puanlanması:

- Cevap anahtarı kullanılmalıdır.
- Sınav kâğıdı birden fazla puanlayıcı tarafından okunması güvenilirliği artırır (puanlayıcı güvenirliliği).
- Puanlama yapılırken her öğrencinin birinci sorusu değerlendirildikten sonra ikinci sorulara geçilmelidir.
- Öğretmen isimlere bakmamalı (Puanlayıcının kâğıdın sahibinin etkisinde kalabilir); puanlamaya yazı güzelliği, anlatım gücü, sayfa düzeni ve noktalama gibi ölçülmesi amaçlanmayan etkenler karışmamalıdır.

27 **Açık uçlu sorular -YAZILI YOKLAMALAR**

Puanlanması:

- Okuma sırasında zaman geçtikçe puanlayıcının yorulması nedeniyle puanlamadaki standartlar bir kâğıttan diğerine değişebilir.
- Puanlayıcının o an içerisinde bulunduğu ruhsal durum puanlamayı etkiler.
- Birinci soruyu iyi cevaplayan bir öğrencinin öbür cevapları iyi olmasa bile puanlayıcıya iyi gelebilir. Ya da tam tersi bir durum söz konusu olabilir.

28 **Açık uçlu sorular -Sözlü YOKLAMALAR**

Hangi Durumlarda Kullanılmalı:

- İngilizce, Türkçe gibi sözlü ifade becerisini geliştirmeyi ve ölçmeyi amaçlayan derslerde kullanılır.
- Bireyin jest, mimik ve beden dilini kullanma becerisi belirlenirken.
- Öğrencinin sözel iletişim becerileri belirlenirken.

29 **Açık uçlu sorular -Sözlü YOKLAMALAR**

Özellikleri:

- Bazı derslerin hedefleri arasında sözlü anlatım yeteneği, topluluk önünde sıkılmadan konuşma gibi davranış örüntüleri vardır. Sözlü performansın ölçüldüğü İngilizce, Türkçe, gibi derslerde vazgeçilmez bir yöntemdir. Bu, sözlü sınavların diğer sınavlara olan bir üstünlüğüdür.
- Bilginin daha geniş ve derinlemesine ölçülmesine izin verir.
- Düşünme, ifade etme gibi becerileri ölçebilir.
- Sözlü yoklama sorularının hazırlanması kolaydır ve az zaman alır. Ancak her öğrenciye farklı soru sorma zorunluluğu bu özelliğini yok etmektedir.
- Uygulaması çok zaman alır.

30 **Açık uçlu sorular -Sözlü YOKLAMALAR**

Özellikleri:

- Her öğrenciye farklı sorular hazırlanmalıdır.
- Öğrencinin sözlü anlatım yeteneği, giyimi, kuşamı gibi başka faktörler puanlamada etkili olabilir.
- Bir defada ancak tek bir birey sınava alınır. Bütün bireylerin sınavının yapılması çok zaman alır. Ayrıca fazla soru sorulamaması da geçerlik ve güvenilirliği düşürür.
- Sözlü sınavlarda öğrencilere ayrı sorular sorulmasından dolayı soruların güçlük düzeylerini ayarlamak sorun olabilir.
- Öğretmen de bazı öğrencilere kolay bazı öğrencilere zor sorular yöneltebilir. Öğretmen bazı öğrencilere ipucu verebilir, bazılarını ise yanıltabilir.

31 **Açık uçlu sorular -Sözlü YOKLAMALAR**

Özellikleri:

- Verilen cevapların kaydının yapılmaması onların bir kez daha gözden geçirilmesini olanaksız kılar. Bu konuda imkânlar ölçüsünde ses ve görüntü kayıt cihazlarından yararlanılabilir.

- Her sorunun güçlük düzeyi farklı olabilir. Ama sorular kolaydan zora doğru sıralanmalıdır.
- Öğretmenin yaklaşımından, soruların güçlük düzeyinden ve sınavın yapıldığı ortamdan (öğrencilerin huzurunda) kaynaklanan nedenlerden dolayı psikolojik faktörler etkili olabilir.
- Kapsam geçerliği düşük, şans başarısı da düşüktür.
- Öğrencilerin kişilik özellikleri puanı etkiler.
- Puanlamaya hata karıştığı için güvenilirliği ve geçerliği düşüktür.

32 **Açık uçlu sorular -Sözlü YOKLAMALAR**

Sözlü sınavların yapılmasında göz önünde bulundurulacak noktalar:

- Öncelikle diğer sınavlarda olduğu gibi bir sınav planı hazırlamak gerekir.
- Eğer çok sayıda öğrenci yoklanacaksa kısa cevaplı sorular tercih edilmelidir.
- Sorular sınavdan önce hazırlanmalı ve yazılmış olmalıdır.
- Sorulara verilmesi beklenen muhtemel cevaplar ve puanlama önceden belirlenmelidir.
- Öğrenci hemen soru yağmuruna tutulmamalı, öncelikle psikolojik olarak rahatlatılmalıdır.
- Sorular yavaş ve yüksek sesle okunmalı, öğrencinin anlayacağı bir ifade kullanılmalıdır.